

Het Ministerie van Justitie
T.a.v. de directeur Strategie Rechtspleging
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Ontwikkeling

bezoekadres
Juliana van Stolberglaan 4
2595 CL Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t 070 - 361 9723
f 070 - 361 9746
www.rechtspraak.nl

datum 29 september 2005
onderdeel Ontwikkeling
contactpersoon T.C. Kersten
doorkiesnummer 070 - 361 9835
e-mail t.kersten@rvdr.drp.minjus.nl
kamernummer 2 a 36
ons kenmerk UIT 7325 / ONTW DK
uw kenmerk 5365182/805
onderwerp rapport griffierechten

Geachte heer van den Honert,

Bij brief van 1 augustus jl. verzocht u de Raad voor de rechtspraak (hierna: de Raad) advies uit te brengen over het concept-eindrapport herziening griffierechtenstelsel. Gehoord de gerechten, adviseert de Raad als volgt.

De Raad kan op hoofdlijnen instemmen met de in het rapport gepresenteerde voorstellen. Het voorgestelde systeem is aanzienlijk eenvoudiger dan het bestaande systeem met 38 variaties aan tarieven. De indeling van de staffels, de variaties in bedragen en sectoren/instanties, en het gehanteerde onderscheid natuurlijke persoon/ rechtspersoon komen de Raad redelijk evenwichtig voor. Afschaffing van het gecompliceerde systeem van de in debetstelling zal de werkbelasting van de civiele griffies verlichten. De Raad juicht dit toe, evenals het voorgestelde experiment met inning van de proceskostenveroordeling door de Raden voor de rechtsbijstand.

Dit neemt niet weg dat er vanuit de Rechtspraak ook kanttekeningen zijn geplaatst, waar de Raad hieronder uw aandacht voor vraagt. De Raad verzoekt u deze punten te betrekken bij de voorbereiding van de wetgeving, ter uitvoering van het rapport. De Raad biedt aan om met de wetgever te overleggen over de vraag hoe bepaalde voorstellen uit het rapport –mede in het licht van de hierna te maken opmerkingen- zouden kunnen worden vormgegeven. Over het wetsvoorstel zal de Raad te zijner tijd graag in de gelegenheid worden gesteld advies uit te brengen.

1. Hoogte van de griffierechten

Familiezaken

De voorstellen betekenen dat in familiezaken ook het tarief voor vorderingen (verzoeken) met een onbepaalde waarde zal gelden. De vraag lijkt of dat, in combinatie met de afschaffing van de indebetstelling, niet te ongunstig uitwerkt voor minder draagkrachtigen. Het te maken krijgen met

datum 29 september 2005
kenmerk UIT 7325 / ONTW DK
pagina 2 van 4

het familierecht berust meestal niet op een vrije keuze. Voor tal van procedures zijn er geen alternatieven dan naar de rechter te gaan. Er is veel voor te zeggen om in ieder geval voor bepaalde verzoekschriftprocedures familierecht, het laagste tarief te hanteren, namelijk het tarief van €60 dat voor de sector kanton geldt.

Gedaagde in kort geding

Volgens de bestaande regelgeving ligt het op de weg van de eisende partij om de gedaagde partij in kort geding op de verplichting van betaling van griffierecht bij verschijning ter zitting te wijzen. Dat is nu een vast bedrag (€244). Wanneer het straks een gedifferentieerd tarief wordt (waarover wellicht ook nog discussie kan ontstaan) wordt het voor de eisende partij aanzienlijk lastiger om dit vooraf goed in te schatten. Handhaving van een vast tarief zou vanuit die optiek wenselijk zijn. Bovendien zullen voorzieningen nodig zijn om de tijdige inning van de griffierechten van de gedaagde mogelijk te maken.

Huurzaken

In huurzaken doet zich veelvuldig de situatie voor dat een woningbouwstichting als eisende partij optreedt en zijn vordering krijgt toegewezen. De gedaagde partij, die tekortgeschoten is in haar huurbetalingsverplichting, zal doorgaans tot betaling van het door de eisende partij verschuldigde griffierecht worden veroordeeld. Omdat zo'n vordering doorgaans een huurschuld van meer dan € 500 betreft, gaat het dan om een bedrag van €240. Voor vele van deze gedaagde huurders zal dit bedrag zeer moeilijk op te brengen zijn.

Indexatie

Jaarlijkse indexatie komt de Raad minder wenselijk voor. Dit heeft niet alleen een jaarlijkse aanpassing van de systemen tot gevolg (en dus een verzwaring van de werkdruk van de griffie), maar jaarlijkse indexatie van relatief lage bedragen leidt ook tot griffierechten met niet ronde, maar ingewikkelde bedragen. De voorkeur verdient een periodieke verhoging met reële, ronde bedragen (om de vijf of tien jaar). De grenswaarden waaraan de tarieven gekoppeld zijn, zouden dan ook met een zelfde percentage als de verhoging aangepast kunnen worden.

2. Incasso vooraf met als sanctie niet-ontvankelijkverklaring cq. verstekverlening

Belang van goed verloop van het proces

Het voorstel om een systeem van betaling vooraf in te voeren leidt ertoe dat het inhoudelijke geding wordt gekoppeld aan het voldaan hebben van het griffierecht. Voorop moet staan dat het procesverloop geen hinder mag ondervinden van deze wijziging. De parallel die getrokken wordt met het bestuursrecht gaat niet in alle opzichten op. Het civiele procesrecht heeft een aantal specifieke kenmerken die het bestuursprocesrecht niet kent, zoals de positie van een partij na niet-ontvankelijk verklaard te zijn (kan een nieuwe procedure starten) of de regeling van de verstekverlening (kan gezuiverd worden en men kan eventueel in verzet komen). In het op te stellen wetsvoorstel zal met deze facetten rekening moeten worden gehouden. Denkbaar zou bijvoorbeeld zijn om de mogelijkheid te creëren dat partijen de gelegenheid wordt geboden het

datum 29 september 2005
kenmerk UIT 7325 / ONTW DK
pagina 3 van 4

griffierecht binnen een bepaalde termijn alsnog te voldoen, teneinde te voorkomen dat het aantal verstekvonnissen en verzetten daartegen aanzienlijk zal stijgen.

Voorlopige voorzieningen in familiezaken

Bij voorlopige voorzieningen in familiezaken is het voor het nemen van een rechterlijke beslissing van groot belang dat ook de partij tegen wie het verzoekschrift is gericht zijn/haar visie heeft gegeven. De sanctie die het rapport voorstelt (toewijzen bij verstek) is in die gevallen geen adequate oplossing. Denkbaar zou zijn in dit specifieke geval geen griffierecht te heffen.

Doorlooptijden

Het uitgangspunt van betaling vooraf bergt het risico in zich dat de doorlooptijden van procedures gaan toenemen, bijvoorbeeld bij procedures tot ontbinding van een arbeidsovereenkomst, die thans veelal binnen één of enkele dagen worden afgewikkeld. De ervaringen in het bestuursrecht wijzen ook uit dat de betaling van de griffierechten niet altijd even soepel verloopt. Veel hangt hier af van de wijze waarop een en ander georganiseerd zal worden (introductie van de mogelijkheid tot betaling met pinpas, creditcard, eenmalige machtiging van de advocaat e.d.).

Noodzaak van wetswijziging

Om betaling aan de ingang afdwingbaar te maken is, in ieder geval wat betreft het kunnen verlenen van verstek, een wetswijziging nodig. Dat zou kunnen door artikel 139 Rv aan te vullen met de zinsnede "of verzuimt het griffierecht te betalen". Nu bepaalt artikel 24 WTBZ immers alleen maar dat de griffier bij niet-betaling zijn diensten kan weigeren en verstek kan niet worden verleend op de enkele grond dat gedaagde geen griffierecht heeft betaald.

Het is zeer aan te bevelen de betaling aan de ingang gelijktijdig met de afschaffing van het verplicht procuraat in te voeren.

De WTBZ, artikel 16, kent maar twee – in feite verouderde - wijzen van betaling: contant of bij wijze van voorschot. Om betaling op andere wijze (bijvoorbeeld via internet, creditcard) te kunnen voorschrijven zal voorzien moeten worden in een regeling bij wet of amvb.

3. Vermeerdering van eis

Het voorstel om bij vermeerdering van eis griffierecht bij te heffen kan tot gevolg hebben dat op de oorspronkelijke eis moet worden beslist, als het aanvullende griffierecht niet is voldaan. Dit kan tot extra werk bij de gerechten en andere ongewenste situaties leiden, zoals het aanspannen van een nieuwe procedure door eiser. De praktijk zal hierin een weg moeten vinden. Te denken valt aan een regeling dat de eiser een bepaalde termijn krijgt waarbinnen hij het griffierecht zal moeten voldoen, bij gebreke waarvan wordt doorgeprocedeerd op de oorspronkelijke eis.

Waar wordt voorgesteld het griffierecht te verhogen bij vermeerdering van eis en daarmee overschrijding van een staffelgrens, zou voor een vermindering van eis een zelfde regeling kunnen

datum 29 september 2005
kenmerk UIT 7325 / ONTW DK
pagina 4 van 4

gaan gelden. Vraag bij beide regelingen blijft overigens of het meerwerk bij de griffies opweegt tegen de mogelijke meeropbrengsten.

4. Gedaagde in kantonzaken

Het is kennelijk de bedoeling de vrijstelling van griffierecht voor gedaagde in een kantonprocedure te handhaven, zo blijkt uit het schema op pagina 12. De Raad is hier ook uitdrukkelijk voorstander van. In de lopende tekst wordt dit voorstel echter niet als zodanig verwoord. De Raad geeft u in overweging dit duidelijker in de tekst op te nemen.

5. Vrijstellingen Rtbz

Voorzover het gaat om verzoeken voor kwetsbare groepen (kinderen, verzoeken die namens onderbewindgestelden of curandi etc. worden gedaan), familierechtelijke verzoeken die noodgedwongen aan de rechter moeten worden voorgelegd (OTS, voogdij), dan wel indiening van rekening en verantwoordingen als bedoeld in artikel 1: 445 BW zijn er goede argumenten voor handhaving van de geldende vrijstellingen. De wet legt immers aan de justitiabele een verplichting op om zich tot de rechter te wenden.

Hoogachtend,

D.J. van Dijk
Lid Raad voor de rechtspraak